

II. Vurderingsdel

Verdensbanken blir vurdert av langt de fleste til å være en effektiv organisasjon og flere reformer er blitt gjennomført for å øke den interne organisasjonseffektivitet på områder som administrasjon, utlånspolitikk og virkemåte. Verdensbankens styrke er dens finansielle tyngde og faglig kompetanse i staben samt fokus på resultat. Verdensbanken har også et godt internt men uavhengig system for evaluering. Banken har utfordringer i forhold til delegering av beslutninger til landnivå. Det er fortsatt behov for å gjøre banken mer åpen og åpne for mer offentlighet.

Organisasjonens relevans for resultater på landnivå

Verdensbanken oppfattes å være svært relevant i forhold til resultater på landnivå. Den er opptatt av resultater og kommer ofte bedre ut enn andre aktører i forhold til å kunne dokumentere oppnådde resultater. Den landbaserte modellen kombinert med global kunnskap er en av bankens styrke og de de prioriteringer som gjøres innenfor rammen av landstrategier er i stor grad tilpasset landenes nasjonale fattigdomsstrategier.

En svakhet er at banken ofte får og inntar en for dominerende rolle og ikke alltid er like flink til å arbeide i partnerskap med mottakerland og andre givere. Banken må også ta i bruk mottakerlandenes egne administrative systemer og i større utstrekning gjennomføre analyser sammen med andre aktører.

MOPA gjennomførte i 2008 en spørreundersøkelse om Verdensbanken blant ambassader i utvalgte land. Undersøkelsen viser at Bankens arbeid i forhold til nasjonale prioriteringer anses som god, men at organisasjonen også kan være for dominant i forhold til eierskapet til nasjonale myndigheter.

Utviklingstrender

Etter at Robert Zoellick ble president i Verdensbanken har det blitt økt fokus på miljø-energi og klimaspørsmål, samt at likestilling og anti-korrupsjon har blitt viet større oppmerksomhet. Økt innsats i Afrika og sårbare stater er også positivt. Verdensbankens landbaserte modell legger økt vekt på bistandeffektivitet og arbeidet med mindre kondisjonalitet i programmene går i rett retning. Også finanskrisen har gitt banken større tyngde, ikke minst i mellominntektsland. Alle de nye initiativene fører også til større risiko for at effektiviteten kan bli mindre og at banken blir mindre fokusert.

Utenriksdepartementet
Besøksadresse:
7. juni-plassen/ Victoria Terrasse, Oslo

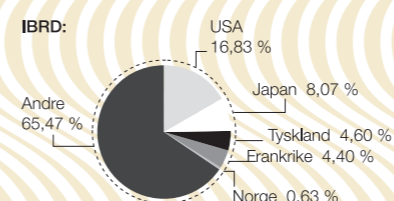
Postadresse:
Postboks 8114 Dep.
N-0032 OSLO

Ved spørsmål, kontakt FN-seksjonen på e-postadresse: fnsek@mfa.no
Profilarkene er også tilgjengelige på:
www.regjeringen.no/nb/dep/ud/tema/FN/Faktaark

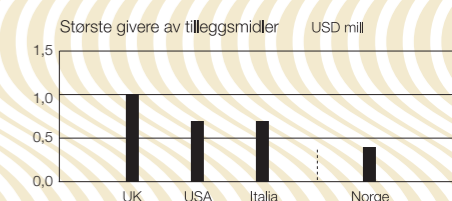
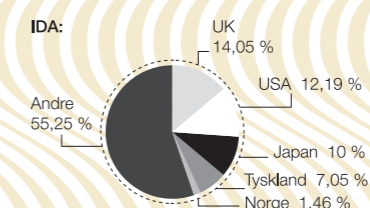

I. Faktadel

VERDENSBANKGRUPPEN

NORGE OG WB

Type org.: Multilateral finansinstitusjon.

Hovedkvarter: Washington D.C.
186 landkontor. Etabl. 1944.

Leder: Robert B. Zoellick.
Overtok stillingen 1. juli 2007. Amerikansk statsborger.

Internettadresse: www.worldbank.org

Styret: 24 medlemmer.
8 enkeltland, resten organisert i valggrupper.
Nordisk-baltisk styrerepresentant: Anna Brandt (Sverige).
Styremedlemmene leder hvert sitt valggruppekontor.
Styret møtes flere ganger i uken.

Totale ressurser: IBRD + IDA. NOK 280 mrd.

Norge i styret: Norge er i valggruppe med de øvrige nordiske og baltiske land. Sverige sitter i styret for perioden 2009-2013, Norge representert med rådgiver på valggruppekontoret.

Norske ansatte: Mellom 30-40.

Hovedansvarlig departement: Utenriksdepartementet.
Miljø- og utviklingsminister Erik Solheim er norsk guvernør.

Norges totale bidrag 2008: Det norske bidraget til Verdensbanken på NOK 2,4 mrd hvorav NOK 779 mill var kjernebidrag til IDA. Det resterende er bidrag til en rekke tematiske flergiverfond og bankens aktiviteter på landnivå.

Største offentlige givere av tilleggsmidler:
Verdensbanken mottar USD 8,5 mrd (NOK 56,5 mrd).
1) Storbritannia: USD 1,0 mrd. 2) USA: USD 0,7 mrd.
3) Italia: USD 0,7 mrd. 9) Norge: USD 0,443 mrd.

1 USD: 5,60 NOK. Alle tall fra 2008

Mandat og virkeområder

Verdensbankgruppens mandat er fattigdomsreduksjon gjennom å bidra til bærekraftig økonomisk vekst i utviklingsland. Som den viktigste finansieringskilden for de fattigste landene er Verdensbankgruppen en tung aktør i det internasjonale utviklingsarbeidet. Verdensbanken er også en viktig kunnskapsinstitusjon og er blitt en mer og mer sentral premissleverandør i utviklingsdebatten. Dette er de siste årene blitt synliggjort i initiativ som Poverty Reduction Strategy

Papers (PRSP) og gjeldsletteinitiativet HIPC, og i det aller siste i forbindelse med klimaspørsmål, matvarekrisen og finanskrisen. Verdensbanken har sluttet seg til FNs Tusenårsmål, som står i fokus i bankens utviklingsprogrammer og er også en viktig aktør i spørsmål om bistandeffektivitet. Ikke minst dialogen med finansmyndighetene gir bankene et fortrinn i å kunne se på miljø og klimaspørsmål i en bred sammenheng.

Verdensbankgruppen består av følgende organisasjoner:

International Bank for Reconstruction and Development (**IBRD**)

Etablert: 1944, operativ fra 1946

Gir lån og faglig bistand til mellominntektsland og fattige land.

Aksjekapital: NOK 1.327 mrd, hvorav ca 6% er innbetalt

og resten er garantert.

Antall medlemsland: 186

Største aksjonærer: USA, Japan, Tyskland.

Norsk andel/stemmevekt: 0,63%

Utlånsvolum 2008/2009: NOK 197 mrd (USD 32,9 mrd)

til 99 nye prosjekter i 34 land.

Største låntakere: Kina, Brasil, Tyrkia, India og Indonesia.

International Development Association (**IDA**)

Etablert: 1960

Fond som gir svært gunstige lån, gaver og faglig bistand til de fattigste landene.

Siste fondspåfylling: IDA 15, 2007, resultat: SDR 16.5 mrd/USD 25.1 mrd i bidrag fra giverland (+ USD16.5 mrd fra VB = total påfylling på USD 41.6 mrd) NOK 278mrd i ny påfylt kapital, en 42% økning i forhold til IDA14 påfyllingen.

Antall medlemsland: 169

Antall giverland: 45

Største bidrag: Storbritannia ,USA, Japan og Tyskland.

Norsk andel: 1,46% (ned fra 1,68% for IDA14), innbetaling 2008: NOK 779 mill.

Utlånsvolum 2008/2009: NOK 93 mrd (USD 14 mrd), hvorav 18 % gavemidler til 176 nye prosjekter.

Største låntakere: Nigeria, Pakistan, Etiopia, Vietnam, Bangladesh, India og Tanzania.

International Finance Corporation (**IFC**)

Etablert: 1956

Gir lån og faglig bistand til privat sektor investeringer i utviklingsland.

Aksjekapital: NOK 17,15 mrd

Antall medlemsland: 182

Største aksjonærer: USA, Japan og Tyskland.

Norsk andel: 0,74%

Samlet investeringsportefølje 2008: NOK 216 mrd.

(USD 32.4 mrd) i 1,490 selskaper i 122 land, hvorav 372 nye investeringer i 85 land i 2007/2008.

Multilateral Investment Guarantee Agency (**MIGA**)

Etablert: 1988

Stiller garanti mot politisk risiko til private investeringer i utviklingsland

Aksjekapital: NOK 13,3mrd USD 1,995 millioner

Største aksjonærer: USA, Japan og Tyskland.

Antall medlemsland: 175

Viktigste klientland: Russland, Tyrkia og Ukraina.

Norsk andel: 0,68 %

Garantistillelse 2008: NOK 14 mrd (USD 2,1 mrd) for 24 prosjekter. Av dette gikk USD 690 mill til prosjekter i de fattigste landene, inklusive for første gang garantier for prosjekter i den Sentral-Afrikanske republikk, Djibouti og Rwanda.

Viktige prioriteringer

President Zoellick har lansert seks viktige strategiske områder for Verdensbanken:

– økt satsing på Afrika,

– sårbare stater,

– mellominntektsland

– arabiske verden

– globale fellesgoder

– kunnskap

Norsk Verdensbank-politikk

Gjennom nordiske sarmarbeid og alliansebygging vil Norge arbeide for:

- at banken skal sette fattigdomsreduksjon (i samsvar med FNs tusenårsmål) høyest på sin dagsorden og at dette må være et overordnet mål og ikke bare et virkemiddel for økonomisk vekst,
- at Verdensbanken videreutvikler sitt arbeid med nasjonale strategier for utvikling og fattigdomsreduksjon (PRS) og legger til rette for reelt nasjonalt eierskap, samt at disse strategiene legges til grunn for bankens samlede virksomhet i et land,
- at Verdensbanken skal bidra til å styrke bistandseffektivitet gjennom bedre samarbeid og harmonisering mellom bilaterale og multilaterale donorer inkl. FNsystemet,
- at viktige tverrgående tema som miljø, likestilling og godt styresett blir ivaretatt i Verdensbankens virksomhet, og at menneskerettighetsperspektivet blir tydeligere,
- støtte Verdensbanken i dens arbeid for næringsutvikling i de fattige landene,
- støtte opp om tiltak som kan gjøre banken mer effektiv, bl.a. gjennom desentralisering, og stimulering til mer samarbeid på tvers av avdelinger og regioner samt økt vekt på resultatstyrt forvaltning både internt og i låntakerlandene,
- at Verdensbanken og IMF demokratiseres. Utviklingsland må gis langt større innflytelse blant annet ved at stemmeretten ikke utelukkende knyttes til innskutt kapital,
- at Verdensbankens arbeid med miljøspørsmål intensiveres, og utvikle samarbeid om klima og ren energi, samt gi støtte til de nye karbonfondene og klima fond, med vekt på skogtiltak for å hindre avskoging, utvikling av vannkraft i liten skala og annen fornybar energi og tiltak for tilpasning til klimaendringene.

Oppnådde resultater i 2008

Offentlig forvaltning og administrasjon var et av områdene som mottok størst andel av Verdensbankens samlete utlån i 2008.

Arbeidet til Verdensbanken i 2008 ble preget av arbeidet med å bistå utviklingsland som ble rammet av høye matvare- og energipriser, og senere også den internasjonale finanskrisen. Verdensbanken bidro med økonomiske ressurser, lån og analyser, både gjennom eksisterende programmer og nye initiativer. Kvinner og sårbare gruppers særskilte situasjon har blitt fremhevet i dette arbeidet. I forbindelse med finanskrisen ble det gitt støtte til mer enn 50 land for å sikre finansinstitusjoner og dermed befolkningen tilgang til betalingsystemer. I en rekke afrikanske land har banken finansiert såkorn og gjødsel til småbønder som følge av de økte prisene.

Verdensbankens samarbeid med mellominntektsland ble også styrket som følge av krisen. Denne gruppen land hadde inntil finanskrisen relativt lite lån fra Verdensbanken, men krisen førte til at en rekke land i Latin-Amerika og Øst-Europa ba om nye lån. Verdensbanken hadde en solid kapitalbase til å møte den økte låneetterspørselen

Den årlige rapporten om Verdensbankens utviklingseffektivitet viser fortsatt tilfredsstillende og forbedret resultater i forhold til tidligere år, men samtidig påpekes det at arbeidet med å få på plass gode systemer for å måle resultater av inn-satsen må fortsette. 81 pst. av prosjektene ble vurdert som tilfredsstillende, en framgang på 5 pst. i forhold til 2007. Verdensbanken har generelt oppnådd gode resultater på infrastruktur.

Kampen mot korrupsjon og dårlig styresett ble trappet opp i 2008 som en oppfølging av den nye styresett- og antikorrupsjonsstrategien, og vil bli gjennomførtw i samarbeid med myndigheter, sivilt samfunn, privatsektor og andre multilaterale organisasjoner. Verdensbankens støtte til gjennomføring av EITI (Extractive Industries Transparency Initiative) på land-nivå er i denne sammenheng viktig.

Energitilgang, fornybar energi og klima har for alvor blitt satt på dagsorden i Verdensbanken. Et nytt, overordnet rammeverk for å øke investeringer på disse tre områdene i utviklingsland har blitt utarbeidet og fått bred støtte blant bankens medlemsland. Verdensbankens finansiering av fornybar energi og energi-effektivitets prosjekter har vokst betraktelig, med ca 20 pst. per år. I Bankens 2008 budsjett-år utgjorde finansieringen til slike prosjekter, inkludert store vannkraftprosjekter, mer enn 2,6 milliarder dollar. Dette utgjør ca 30 pst. av Bankens totale energiportefølje. Innen International Finance Corporation,

IFC, Bankens privat sektor arm, har investeringene innen fornybar energi og energieffektivisering vært rekordstor. I siste halvdel av 2008 har 11 prosjekter til en verdi av 1,6 milliarder dollar blitt godkjent, inklusive vindfarmer og stor satsing på solkraft i flere land, blant annet Kina.

For å oppnå utbredelse av ren energi i stor skala, arbeider Banken og IFC blant annet med å utvikle/etablere insentiver (som garantier/risikodeling/karbonfinansiering) for å få privat sektor til å investere i klimavennlig energi og teknologi, og for å gjøre det lettere å gå inn i land med vanskelige rammevilkår og høy risiko.

Parallelt med sine energiinvesteringer arbeider Banken med å bedre rammevilkår som legalt rammeverk og investerings-klima i land der høy risiko og uforutsigbarhet hindrer private investeringer.

Verdensbanken fortsatte sitt arbeid for å kunne respondere raskere i forhold til gjenoppbygging etter humanitære kriser og naturkatastrofer. En avtale mellom FN og Verdensbanken om samarbeid i kriser ble undertegnet i 2008 og skal sikre at de to institusjonene arbeider mer effektivt sammen i gjenoppbyggingen etter konflikt og naturkatastrofer. Norge var en pådriver for å få denne avtalen på plass. Verdensbanken har bidratt til gjenoppbygging av helse- og utdanningsinstitusjoner etter jordskjelvet i Kina, og i Bangladesh har mer enn 1000 landsbyer blitt gjenoppbygd etter syklonen Sidr.

Reform av Verdensbanken stod høyt på dagsorden og finans-krisen bidro til et ytterligere fokus. Under årsmøtet ble det fattet viktige beslutninger som bidro til å styrke utviklingslandenes innflytelse. Afrika sør for Sahara fikk én ekstra styrerepresentant i styret, og det ble bestemt en dobling av basisstemmer, noe som også kommer utviklingsland til gode. Det ble også vedtatt en tidslinje for ytterligere reform.